

AKTIVITETSHÆFTE BØRNEHAVER

Deltagelsesmulighed for alle børn gennem leg og læring

Fire aktiviteter der stimulerer nysgerrighed, fordybelse og kreativitet

Velkommen

Hos Clever Consulting arbejder vi med børn, der tænker hurtigt, stiller mange spørgsmål og ofte ser verden på deres helt egen måde. Nogle af dem har høj begavelse. De har brug for, at vi som voksne er nysgerrige på, hvordan de oplever verden, og at vi hjælper dem med at trives og udvikle sig – både intellektuelt, socialt og følelsesmæssigt.

De første tegn på høj begavelse viser sig ofte allerede i børnehaven. Nogle børn taler tidligt, stiller mange hv-spørgsmål, husker detaljer eller bliver opslugt af et emne i timevis. Andre er meget følsomme, retfærdighedssøgende eller tænker dybt over ting, man ikke forventer i den alder. Høj begavelse kan se ud på mange måder – og det kan være forskelligt fra barn til barn, hvordan det viser sig i hverdagen.

Det kan derfor være svært at få øje på de højtbegavede børn, især fordi de ofte tilpasser sig børnegruppen. Nogle gør sig umage for ikke at skille sig ud, mens andre reagerer med frustration, uro eller ved at trække sig. Når vi forstår, at adfærden kan hænge sammen med barnets måde at tænke og opleve på, får vi bedre mulighed for at støtte barnet.

Dette hæfte er lavet som en hjælp til jer i børnehaven. Her finder I aktiviteter, som kan bruges i hverdagen til også at møde børn med høj begavelse på en naturlig og legende måde. Aktiviteterne lægger vægt på nysgerrighed, fordybelse, glæde og fællesskab. Det handler ikke om at lave ekstra opgaver eller presse børnene, men om at give plads til, at de kan bruge deres tanker, ideer og fantasi.

Når børn mødes med forståelse og får mulighed for at udforske det, de brænder for, styrkes både deres trivsel og lyst til at lære. Og når vi som voksne tør være åbne og nysgerrige, får vi øje på nye sider af børnene – sider, som måske bare har ventet på at blive opdaget.

Hos Clever Consulting tager vi udgangspunkt i en relationel og anerkendende tilgang. Vi tror på, at børn udvikler sig bedst i trygge fællesskaber, hvor de bliver set, forstået og taget alvorligt. Vi arbejder nysgerrigt og respektfuldt med børns forskelligheder – også når forskelligheden viser sig som høj begavelse. Vores mål er at støtte jer som fagpersoner i at skabe miljøer, hvor alle børn kan trives, blive udfordret og føle sig som en værdifuld del af fællesskabet.

De bedste hilsner og rigtig god fornøjelse med hæftet.

Rikke & Hanne

Begrebs- og symbolafklaring

I hæftet her finder du fire forskellige legeaktiviteter, som hver især understøtter børns nysgerrighed, læring og leg på forskellige måder. Nogle kan bruges som korte aktiviteter eller indgå som en del af et forløb, mens andre er tænkt som hele forløb. Det er dog altid muligt at tage enkelte aktiviteter ud af forløbene og bruge dem som enkeltstående aktiviteter.

De fire aktiviteter/forløb er:

- ★ **Bænkebideren**
- ★ **Kategoriserings-skattejagten**
- ★ **Frida Søstjerne og det forsvundne hav**
- ★ **Kroppen kan**

Læreplanstemaer

Alle aktiviteter er afstemt med læreplanstemaerne. På hver aktivitet er det angivet, hvilke af de seks læreplanstemaer aktiviteten understøtter.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE KOMMUNIKATION OG SPROG KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB SOCIAL UDVIKLING ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

De højtbegavede børn

Det er muligt at udvide aktiviteterne med mere dybdegående og reflekterende aktiviteter og spørgsmål.

Giv børnene mulighed for at vælge hvordan aktiviteten skal udføres - fx. “vil du vise, bygge eller forklare?”.

Tilbyd spørgsmål og materialer der giver mulighed for fordybelse, ikke bare hurtigere færdiggørelse. Giv mulighed for at skabe nyt – ikke kun genskabe.

Inviter barnet til at tænke over hvorfor og hvordan tingene hænger sammen.

Hjælp barnet med til at tænke over sin egen tænkning og læring: “Hvordan fandt du på det?” eller ”Kan du lave din egen version?”

Brug børnenes naturlige undren: “Hvorfor bliver man træt?”, “Er der en grænse for, hvor stærk man kan blive?”

Blooms taksonomi mere generelt

Ud over at være en læringsramme, kan Blooms taksonomi også bruges som en spørgeramme til aktiviteterne her i hæftet og anvendes, når man selv laver aktiviteter eller forløb.

Taksonomien kan ligeledes danne udgangspunkt for gruppedannelser på tre niveauer.

Niveau 3 - kreativitet *Vurdere og skabe* Fokus: At barnet udtrykker egne ideer, vurderer og reflekterer over valg og resultater.	• Hvordan vil du gøre det på din egen måde? • Hvad kunne vi lave ud af det? • Hvad synes du, blev bedst? • Hvad kunne du tænke dig at prøve næste gang? • Hvordan kan vi gøre det endnu sjovere / anderledes? • Hvilken idé synes du er bedst – og hvorfor? • Hvordan kan vi vise andre, hvad vi har lavet?
Niveau 2 - kompetencer *Anvende og analyse* Fokus: At barnet eksperimenterer, afprøver og undersøger sammenhænge.	• Hvad kan vi bruge det til? • Hvordan kan vi finde ud af det? • Hvad sker der, hvis vi prøver på en anden måde? • Hvordan kan vi bygge / blande / tegne / gøre det? • Ligner det noget, du har set før? • Hvad er forskellen på de to? • Hvordan kan vi finde ud af, hvilken der virker bedst
Niveau 1 - kvalifikationer *Huske og forstå* Fokus: At barnet husker, genfortæller og viser, at det forstår noget oplevet eller lært.	• Hvad så du / hørte du / oplevede du? • Kan du vise mig, hvordan det var? • Hvad hed det? • Hvad skete der først? • Hvordan tror du, det virker? • Hvad betyder det, tror du? • Kan du fortælle historien igen?

Overvejelser og organisering

Øverst i hver aktivitet finder du bokse med forslag til, hvordan aktiviteten kan organiseres i praksis samt en angivelse af de materialer, du kan anvende. Boksen er tænkt som inspiration til at skabe motiverende rammer for leg, læring og deltagelse.

Her kan du se, hvad de enkelte punkter dækker over:

- **Alder:**
  En vejledende aldersangivelse, der peger på, hvilke børn aktiviteten typisk passer bedst til. Nogle aktiviteter kan let tilpasses yngre eller ældre børn afhængigt af støtte og interesse.
- **Antal børn:**
  Et forslag til, hvor mange børn der med fordel kan deltage ad gangen. Det handler både om tryghed, overskuelighed og mulighed for fordybelse.
- **Årstid:**
  En angivelse af, hvornår aktiviteten egner sig bedst – fx forår, vinter eller hele året. Nogle aktiviteter kan justeres efter vejr og tema.
- **Sted:**
  Her beskrives, hvor aktiviteten kan foregå – ude, inde, på stuen eller andre passende steder. Valget af sted påvirker både stemning, muligheder for bevægelse og materialer, der kan bruges.

Gruppedeling

Det er op til dig og jer, hvordan børnegrupperne sammensættes i de forskellige aktiviteter, og om alle børn skal lave alle aktiviteter. Der kan fx være behov for, at et eller to børn bliver i den blå opgave i et stykke tid, mens andre børn er klar til at gå videre. Der kan også være børn, som hurtigt vil have behov for at lave aktiviteter på niveau 3 – de gule opgaver. Fordelen ved at arbejde med åbne og 1-2-3 differentierede aktiviteter er, at alle børn i en gruppe tilbydes meningsfulde og lærende aktiviteter, som alle kan være med i.

I forhold til børn med høj begavelse er et opmærksomhedspunkt, at deres kognitive evner ofte er langt over det alderssvarende niveau, mens deres eksekutive færdigheder er alderssvarende.

BÆNKEBIDEREN

Organisering

Antal børn: 6-8

Aldersgruppe: 3-6 år

Sted: ude

Årstid: sent forår, sommer, tidligt efterår

Det skal I bruge

- Beholdere (Plastikbøtter, papkrus og lign.)
- Forstørrelsesglas/lup
- Papir og tegneredskaber
- Syltetøjsglas, terrarie, klar plastbøtte
- Evt. en papkasse
- Billeder af bænkebideren

Sådan gør I

- Læs faktafortællingen for børnene og evt. andre bøger om krible krable dyr
- Start på niveau 1 og bevæg jer opad gennem niveauerne
- Udvid med spørgsmål

Fakta-fortælling

Hvis du løfter en sten eller et stykke træ i haven, kan du være heldig at møde en lille bænkebider. Den gemmer sig der, fordi den elsker mørke og fugtige steder.

Bænkebidere ligner måske små insekter, men de er faktisk i familie med rejer og krabber. Den lille krop er flad og oval, og den har syv par små ben (14 ben i alt), som den bruger til at pile hurtigt rundt. Foran sidder der to følehorn, som hjælper den med at finde vej i mørket. Den trækker vejret gennem en slags gæller.

Når bænkebideren bliver sulten, leder den efter visne blade og gammelt, rådnet træ. Den kan også finde på at spise døde dyr. På den måde hjælper bænkebideren med at rydde op i naturen – den er altså en slags lille skraldemand i skoven og haven.

Og vidste du, at der faktisk findes omkring 30 forskellige slags bænkebidere i Danmark? Mange af dem ligner hinanden så meget, at det kan være svært at se forskel.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE KOMMUNIKATION OG SPROG ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Læringsfokus og -mål	Aktiviteter
Niveau 3 - Vurdere og skabe Børnene reflekterer over bænkebiderens betydning og udtrykker egne idéer.	Lav et bo til bænkebidere i fx. syltetøjsglas eller byg et af naturmaterialer ud fra det I nu ved om bænkebideren. - Hvordan kan man bygge et godt hjem til bænkebidere? - Hvad ville der ske, hvis bænkebiderne forsvandt fra naturen? Hvordan kan vi mennesker lære noget af bænkebideren?
Niveau 2 - Anvende og analyse Børnene undersøger og sammenligner bænkebidere og deres levesteder.	Gå ud og led efter bænkebidere hvor I tror de gemmer sig? - Hvad sker der, hvis man vender stenen – hvor kravler de hen? - Hvordan beskytter bænkebideren sig, når den bliver bange? Hvorfor tror du, nogle bænkebidere kan rulle sig sammen, mens andre ikke kan?
Niveau 1 - Huske og forstå Børnene får øje på bænkebideren og lærer enkle fakta om den.	Læs teksten højt og stil spørgsmål. - Hvor mange ben har en bænkebider? - Hvor lever bænkebideren? - Hvad tror du, den spiser? Hvorfor tror du, bænkebideren gemmer sig under sten?

Mod på mere?

- Find regnorme, tusindben eller snegle – hvad har de til fælles med bænkebideren?
- Lad dem hjælpe med at formidle viden om bænkebideren:
  - Hvorfor tror du, nogle bænkebidere kan rulle sig sammen, mens andre ikke kan?
  - Hvis du var en bænkebider, hvad ville din superkraft være?
- Hvis du var forsker, hvordan ville du finde ud af, hvad bænkebideren bedst kan lide at spise?

Kategoriserings-skattejagt

Organisering	Det skal I bruge
Antal børn: 6-8 Aldersgruppe: 3-6 år Sted: ude eller inde Årstid: hele året	- Ting der kan finde på legepladsen, på stuen, i skoven fx blomster, legetøj, pinde, sten - Evt. farvet karton, geometriske figurer på papir, kasser (fx printpapir-kasser)

Sådan gør I

- Send børnene afsted for at finde ting med en bestemt farve – det kan fx. være blomster om forår/sommer og blade om efteråret
- Efter ca. 10 min samles børnene igen og kategorisere tingene i de respektive farver. Brug evt. et stykke farvet karton, som børnene kan ligge deres ting på.
- Tal med børnene om nuancer af farver

De gode spørgsmål

- Hvordan kan vi sortere de her ting?
- Er der mere end én måde, vi kan dele dem op på?
- Kan en ting høre til i flere grupper på én gang?
- Hvad gør det nemmere, når vi lægger ting i grupper?
- Hvor bruger vi kategorier i hverdagen? (Fx i supermarkedet, garderoben, legetøj)

Natur, udeliv og science Kommunikation og sprog Krop, sanser og bevægelse Kultur, æstetik og fællesskab

Mod på mere?

Man kan udvide aktiviteten med følgende:

Kategorisering

- Pinde – sortér efter størrelse
- Ting med en bestemt form (rund, firkantet, trekantet)
- Blade – sorter efter farve, størrelse, art

Find en kategori (sorteringsstation)

- Lad børnene finde 5-10 forskellige ting de selv bestemmer. Når tingene er fundet, skal tingene fordeles i "sorteringsboden". Børnene lægger i fællesskab (eller udvalgte børn) tingene i "kasser" og forklarer hvorfor.

Gæt kategorien

- Lad et eller flere børn (evt. med hjælp fra voksen) vælge ting til en bestemt kategori. Nu skal de andre gætte kategorien ud fra de valgte ting.

Forklaring

Kategorisering (sortering) er et vigtigt element i naturvidenskaben – man putter "ting i kasser" og finder forskelle og ligheder. Det er en måde at hjælpe med at besvare spørgsmål som fx: hvad er forskellen på dyr og planter? Hvad bruger fiskene deres gæller til? Hvorfor kan fugle flyve?

Der er ikke en rigtig måde at kategoriserer på. Det vi skal er, at lære børnene at se, hvad der adskiller ting, og hvad de har til fælles. Det kan være farver, form (rund, firkantet), vægt eller materiale.

Frida Søstjerne og det forsvundne hav

Organisering	Det skal I bruge
Antal børn: 6-8 Aldersgruppe: 3-6 år Sted: ude eller inde Årstid: hele året	- Se udvidet materialeliste - Flaske til flaskepost med brev til børnene - Diverse materialer til at bygge hav-univers

Introduktion

I denne aktivitet skal børnene i fællesskab skabe et havunivers fyldt med liv og fantasi eller som et realistisk sciencemiljø om havet. Aktiviteten tager udgangspunkt i en rammefortælling om Frida Søstjerne, som sender børnene på en mission: de skal hjælpe hende med at bygge et (magisk) hav med fisk, koraller, tangskove og eventyrlige væsner. Legen begynder, når børnene finder en flaskepost fra Frida, hvor hun beder om hjælp til at skabe et hjem til sig selv og alle havdyrene. Undervejs kombineres leg, sanse-oplevelser og kreativitet, og universet kan vokse og udvikle sig over flere dage.

Forslag til materialer (børnene kan være med til at samle materialer ind på forhånd)

- Blåt stof, tæpper eller presenning (til havbund)
- Sand, skaller, små sten
- Tang, blade, kogler
- Pap, karton, silkepapir, lim, tape, saks, maling, pensler
- Plastik- eller papfisk, balloner til planeter/hvaler
- Lyskæder, små lamper
- Bobleplast, små vandlyde (musik)
- Små kurve eller bøtter til skatte/skattejagt
- Dykkerbriller eller sjove hatte
- Stofstykker til bølger og svømning

Natur, udeliv og science Kommunikation og sprog Krop, sanser og bevægelse Social udvikling

Sådan gør I

1. Lav en flaskepost hvori brevet fra Frida Søstjerne ligger (rammefortællingen) – gem den et sted på stuen eller på legepladsen.
2. Lad børnene finde den. Saml børnene på et stykke blåt stof, tæppe eller presenning - læs brevet i flasken højt.
3. Gentag, hvad det er, børnene skal:
   I skal bygge et havunivers, som I selv bestemmer, hvordan skal se ud.
4. Tag styringen i starten - begynd evt. med at lave noget havbund, tangskov eller stenrev. Træk dig tilbage og se, hvordan børnene griber legen.
5. Guid børnene undervejs. Vær obs på de børn, som ikke helt ved, hvordan de skal gribe det an. Juster din position undervejs og stil spørgsmål.
6. Hvis I laver aktiviteten over flere dage, så gentag fortællingen hver dag som opstart, og tilskynd børnene til at navngive dyr, farver og planter.
7. Afslut evt. projektet 'Havets store fest' med dans, musik, fortællinger og udstilling af børnenes kreationer.
8. Sørg for, at børnene får ejerskab. Det er dem, der bestemmer, hvor fiskene skal svømme, og hvordan universet skal se ud.
9. Stil gerne en masse spørgsmål undervejs. Tag evt. udgangspunkt i spørgeguiden under Blooms taksonomi.

Rammefortælling (brevet i flaskeposten)

"Hej kære landbørn!
Jeg hedder Frida Søstjerne, og jeg bor langt nede under havets overflade.
Men noget mærkeligt er sket...
Hele vores havunivers er væk!
Bølgerne har glemt at danse, fiskene har mistet deres hjem, og skallerne er blæst helt væk.
Havkongen siger, at kun børn med fantasi og nysgerrighed kan bygge det op igen.
Kan I mon det? For jeg har virkelig brug for jeres hjælp?"

JAAA siger børnene...

"Jamen så skal I blive til havbyggere!
I skal nemlig bruge jeres hænder, hoved og hjerte til at skabe et nyt hav.
Et hav fyldt med liv, farver, bevægelse og magi. I kan bygge koraller, finde fisk, male bølger, lave havlyde og finde på helt nye væsner."

Kroppen kan

Organisering

Antal børn: 6-8 (mindre gruppe)

Aldersgruppe: 5-6 år

Sted: ude eller inde

Årstid: hele året

Varighed: 3-4 dage eller over 2 uger

Det skal I bruge

- Store papirark/ Rulle papir, Karton, papir
- Stof, perler, aviser og andet kreahejs
- Billeder af eller bøger om kroppen
- Modellervoks eller trylledej
- Lim, farver, tusser, sakse

Om forløbet

Kroppen er et forløb, der handler om krop, sanser og bevægelse.
Det overordnede formål er at børnene gennem leg, bevægelse og sansning skal opdage hvad kroppen kan, hvordan den føles, og hvordan man passer på den. De skal bruge kroppen til at undersøge, sanse, skabe og fortælle.

Mod på mere opgaverne kan bruges i forlængelse af forløbet eller som supplement undervejs.

Sådan gør I

- Inden I begynder, skal I læse de tre niveauer igennem.
- Vælg hvor lang tid I vil bruge på forløbet
- Vælg de aktiviteter der passer jer bedst – brug aktiviteterne som inspiration, brug dem alle, vælg en eller to aktivitet eller tilføj jeres egne.
- Forløbet er inddelt i tre niveauer. Start med niveau 1 og bevæg jer op gennem de tre niveauer

Natur, udeliv og science Kommunikation og sprog Krop, sanser og bevægelse Kultur, æstetik og fællesskab
Social udvikling Alsidig personlig udvikling

Læringsfokus og -mål	Aktiviteter
Niveau 3 - Vurdere og skabe Fokus: Refleksion og kreativt udtryk om kroppen. Mål: At udtrykke tanker, viden og oplevelse om kroppen gennem æstetik og fortælling. Gode spørgsmål at stille: - *Hvorfor synes du det?* - *Hvordan kan det mon være?* - *Hvad kunne vi lave ud af det?* - *Er der andre måder at gøre det på?* - *Hvordan vil du gøre det på din måde?*	**Superkroppen** - Børnene finder på deres egen "superkraft" (styrke, smidighed, hurtighed) og laver bevægelser, der viser det. - De fortæller, hvorfor deres krop er speciel: fx. "Min krop kan hoppe højt som en kænguru". **Inde i kroppen** - Børnene bygger organer eller kropsdele med modellervoks eller trylledej, sugerør og papir. - De voksne forklarer med simple ord de forskellige organers funktion. **Kroppen danser** - Dans eller bevægelse til musik. Kombiner det med følelser: glad, træt, ked af det etc.
Niveau 2 - Anvende og analyse Fokus: Undersøge hvad kroppen kan – styrke, balance, puls og samarbejde. Mål: At udforske kroppens funktioner og forstå sammenhængen mellem bevægelse, energi og følelser. Gode spørgsmål at stille: - *Hvad kan vi bruge det til?* - *Hvordan kan vi finde ud af det?* - *Ligner det noget, du har set før?* - *Hvad er forskellen på de to?* - *Hvad sker der, hvis vi gør sådan her?*	**Kropseksperimenter** - Hvor langt kan du hoppe? - Prøv at balance på et ben og det andet ben. - Mærk pulsen før og efter løb. **Kropspuslespil** - Billeder af kropsdele klippes ud og sættes sammen. - Tal om hvad der hører sammen, og hvad der hjælper os med at bevæge os. **Bevægelsesbane** - Lav en motorikbane: kravle, hoppe over, rulle, snurre. - Tal om hvad kroppen gjorde for at komme over. **Hjertebank og åndedræt** - Læg hånden på brystet - mærk hjertet og lyt til åndedræt før og efter aktivitet.

Niveau 1 - Huske og forstå

Fokus: Lære kroppen at kende gennem sansning og bevægelse.

Mål: At kunne genkende og navngive kroppens dele og opleve i sin egen krop i bevægelse.

Gode spørgsmål at stille:
- *Hvad hedder det?*
- *Hvad skete der først?*
- *Hvad betyder det?*
- *Hvad mærkede du på barfodsstien?*
- *Hvor på kroppen sidder den?*

Spejllegen

- To børn står to og to. Den ene laver bevægelser, og den anden efterligner som et spejl.

Kroppen siger hej

- Sig hej med hænderne, hej med fødderne, hej med næserne etc.

Tegn kroppen

- Børnene ligger på gulvet på store papirer og kroppen tegnes rundt om.
  Børnene dekorerer og navngiver kropsdele.

Sansesti

- Barfodssti med forskellige materialer (stof, sten, sand, græs). Børnene mærker forskel og fortæller, hvordan det føles.

Mod på mere?

Inddrag dem som eksperter og formidlere ift. at forklare kropsdele til de andre børn.
Spørgsmål:

- Hvorfor tror du, at hjertet aldrig holder en pause?
- Hvordan ved din krop, at du skal trække vejret?
- Hvilken kropsdel bruger du, når du lytter? - kun ørerne?

Lad dem lave små forsøg:

- Måle puls før og efter aktivitet
- Sammenligne når man hopper i kort tid modsat lang tid

Introducer faglige begreber:

- Ilt, energi, muskler, led
- Inviter til refleksion – fx. Hvorfor er knæet rundt?

Spørgsmål:

- Hvordan ved kroppen, hvornår den skal stoppe?
- Hvorfor bliver man sulten, når man leger længe?
- Hvorfor tror du, hjertet slår hurtigere, når man løber?

Inviter dem til at designe, fortæller eller filosofere om kroppen:
Spørgsmål:

- Hvis du kunne bygge en krop, hvordan skulle den så være?
- Hvad ville der ske, hvis du havde fire arme?

Giv mulighed for æstetiske udtryk med symbolik og forklaring:

- Lad dem skabe vidensplakater eller små fortællinger, hvor de formidler, hvordan kroppen virker.

Spørgsmål:

- Hvad tror du, kroppen prøver at fortælle dig, når du bliver træt?
- Kan man se følelser med kroppen?
- Hvordan føles det at være i din krop, når du er glad, bange eller spændt?
- Hvis kroppen var en maskine, hvad ville så være motoren?

Ring eller skriv gerne

Du er altid velkommen til at ringe eller skrive til os. Så finder vi ud af, hvordan vi bedst kan hjælpe jer.

Tlf. 26 36 83 57

rikke@cleverconsulting.dk